

VOORREDE.

Aan het verzoek van Vertaler en Uitgever, om dit werk van Prof. Orr met een kort woord bij het Nederlandsche publiek in te leiden, heb ik gaarne voldaan. Reeds jaren geleden vestigde ik, in de Theol. Studiën van 1893, op een werk over de Christelijke Wereldbeschouwing van dezen zelfden schrijver de aandacht. Sedert dien tijd heeft Prof. Orr, die thans te Glasgow als hoogleeraar aan het college der United Free Church werkzaam is, verschillende studiën, over de theologie van Ritschl, over de ontwikkeling van het dogma, over Gods beeld in den mensch enz. het licht doen zien. Maar het boek over *The Problem of the Old Testament considered with reference to recent criticism*, dat hierbij in vertaling aan het Nederlandsche publiek wordt aangeboden, spant onder al zijne latere geschriften ongetwijfeld de kroon.

Ten gunste van dit werk pleit reeds de omstandigheid, dat een jury, bestaande uit de bekende hoogleeraren George Trumbull Ladd van Yale University, Alexander Thomas Ormond van de Universiteit te Princeton en George Frederick Wright van Oberlin College, eenparig van oordeel was, dat dit geschrift ten volle aanspraak mocht maken op den grooten prijs van 6000 dollars, dien de Trustees van Lake Forest College in Illinois ten jare 1905 te vergeven hadden voor het beste werk, dat overeenkomstig de beschikking van den stichter van het fonds, William Bross te Chicago, over den godsdienst des Bijbels vóór den 1sten Juni van dat jaar aan genoemde Trustees zou worden aangeboden. Op het oordeel dier jury afgaande, hebben de beheerders van het Bross-fonds dezen prijs dan ook aan Prof. Orr toegekend en zijn werk als het derde deel van de Bross Library het licht doen zien.

Maar in dit gunstig oordeel behoeft niemand zonder verder onderzoek te berusten. Elk, die er belang in stelt, kan met het werk zelf kennis maken en zich overtuigen, dat de jury niet lichtvaardig uitspraak heeft gedaan. Het werk van Prof. Orr legt op iedere blad-

zijde getuigenis af van ernstige en degelijke studie en vond dan ook, ofschoon het natuurlijk aan de voorstanders der nieuwere Schriftcritiek verschillende bedenkingen ontlokte, in de Engelsch sprekende wereld een warm onthaal.

Het is verblijdend, dat een man van de bekwaamheid en de werkracht van Prof. Orr aan het probleem der Oudtestamentische critiek zijne krachten heeft gewijd. Want de critiek des Bijbels, vooral ook van het Oude Testament, is een brandend vraagstuk. Wij kunnen haar, wegens anderen nog noodzakelijker arbeid, een tijd lang uit den weg gaan: maar zij dringt zich telkens van alle zijden aan ons op en laat ons niet met rust, voordat wij te haren opzichte eene vaste positie hebben ingenomen. Overal en in allerlei kringen is het vraagstuk der Schriftcritiek dan ook aan de orde van den dag. Onder de Roomsche Theologen is er zelfs eene machtige beweging ontstaan, om de velerlei beschouwingen dier critiek met het dogma van de Heilige Schrift als Gods Woord in overeenstemming te brengen. En enkele jaren geleden droeg de Paus aan eene door hem benoemde Bijbelcommissie de taak op, om alle op de H. Schrift betrekking hebbende vraagstukken nauwkeurig te onderzoeken.

Voor ieder, die aan deze studiën zijne krachten wijdt, behoort nu op den voorgrond te staan, dat de erkenning van de Schrift als Gods Woord niet van dergelijke historisch-critische onderzoekingen afhangt of afhangen kan. Het zaligmakend geloof wordt er niet door in de harten gewrocht en kan er daarom ook niet door vernietigd of uitgeroeid worden. Terecht zegt Prof. Orr, dat de sectiekamer noodig is, maar toch niet juist de beste plaats, om een gevoel van de evenredigheid en schoonheid van het levende menschelijke lichaam te verschaffen, en dat het op dezelfde wijze moeilijk is de geestelijke schoonheid der Schrift te waardeeren, wanneer zij door den criticus gedeeld en ontleed wordt.

Maar desniettemin kan het geloof, zooals het in ons menschen voorkomt, door de bezwaren, die er tegen ingebracht worden, geschokt, in zijn groei belemmerd, van zijn geestdrift beroofd worden. En evenzoo verheugt het geloof zich, als die bezwaren weerlegd worden, leeft het weer op en voelt het zich tot nieuwen arbeid beziel.

Al hangt het geloof des harten dus in zijn oorsprong en wezen niet van wetenschappelijke onderzoekingen af, er blijft toch ruimte over voor eene waardige en degelijke apologie. Het geloof voelt daar zelfs behoefte aan. Heel het Oude Testament is eene grootsche verdediging van de Goddelijke openbaring tegenover de Heidensche afgoderij. Christus verdedigde Zich herhaaldelijk tegen de valsche beschuldigingen, welke tegen Hem ingebracht werden. De Apostel

Paulus schreef eene uitvoerige apologie van de lichamelijke opstanding van Christus. Het Evangelie van Mattheus is eene apologie tegenover de Joden, dat Jezus de ware Messias is en dat de profetie in Hem is vervuld. Alle geloovigen worden door Paulus opgewekt, om de tegensprekers te weerleggen, en door Petrus vermaand, om verantwoording te geven van de hope, die in hen is. En aan die vermaning was de gemeente alle eeuwen door in zoo verre getrouw, als zij, wetende geen kunstig verdichte fabelen te zijn gevolgd, aan natuur en geschiedenis, aan mensch en wereld bewijzen ontleende voor het goed recht en de waarheid van haar algemeen, ongetwijfeld, Christelijk geloof.

In dit spoor wandelt ook Prof. Orr. Hij is er van overtuigd, dat echt wetenschappelijk onderzoek aan het geloof ten goede zal komen. Wanneer Israëls godsdienst, zegt hij, werkelijk Goddelijk is, kan de uitkomst der meest nauwkeurige critische onderzoekingen slechts dienen, om dit nog beter te doen uitkomen. Derhalve behoeft geen Christen, die gelooft, dat God, voortijds veelmaal en op velerlei wijze tot de vaderen gesproken hebbende door de profeten, in deze laatste dagen tot ons gesproken heeft door den Zoon, te vreezen voor welke proef ook, die de critiek op den Bijbel toepast. Zelfs verstout hij zich op de titel-bladzijde van zijn werk tot de uitspraak, dat de Schriftcritiek een wolkje is, dat spoedig voorbijdrijven zal.

Zulk een man te hooren spreken, doet reeds goed. En wanneer men hem dan volgt in zijne ernstige, uitgebreide en altijd zakelijke onderzoekingen; wanneer men zich door hem laat voorlichten, hoe de hedendaagsche Schriftcritiek menigmaal door valsche onderstellingen wordt geleid, aan velerlei willekeur zich schuldig maakt en telkens voor onoplosbare moeilijkheden zich geplaatst ziet, dan komt men met hem tot de slotsom, dat de H. Schrift aan het einde steeds meer blijkt zichzelve het best te verklaren; en de wensch stijgt op uit het hart, dat het ook onder ons tot breede, diepe Schriftstudie komen mocht. Meer dan ooit is zij een dringende behoefte en een onafwijsbare eisch van den tijd.

Ik verheug er mij dan ook over, dat het werk van Prof. Orr eenigermate in die behoefte is komen voorzien, en thans ook in onze taal het licht zal zien. Vertaler en Uitgever hebben zich uitnemend gekweten van hunne taak. Dr. DE MOOR gaf niet eene slaafsche overzetting, maar eene vrije vertaling, die hier en daar zelfs den naam van eene bewerking verdient. Hij rekende met het Nederlandsche publiek, liet het minder belangrijke weg, maakte zooveel mogelijk gebruik van de Nederlandsche litteratuur op dit gebied, voegde soms eene opmerking of eene aanteekening aan den tekst toe, die voor Nederlandsche lezers van gewicht is, maar gaf overigens

de gedachten van Prof. Orr zuiver weer, en leverde daarmede een boek, dat aangenaam te lezen, gemakkelijk te verstaan en ook in prijs niet kostbaar is.

Het spreekt vanzelf, dat Vertaler noch Inleider zich aansprakelijk stelt voor elke meening, die door Prof. Orr in dit boek is neergeschreven. Zulk eene overeenstemming is bij een werk, dat zoovele belangrijke en moeilijke vraagstukken ter sprake brengt, uit den aard der zaak nooit te verkrijgen. Zelfs zouden zij, indien zij de methode van het in te stellen onderzoek hadden moeten beschrijven, gelijk Prof. Orr dat op blz. 10 doet, zich eenigszins anders hebben uitgedrukt en niet zoo grif aan Prof. Kuenen hebben toegestemd, dat wij de behandeling van Israëls godsdienst moeten beginnen precies zooals wij dat met elken anderen godsdienst zouden doen. Maar in weerwil van de opmerkingen, die Vertaler en Inleider hier en daar zouden willen maken, is er in dit werk van Prof. Orr zooveel goeds, bevat het zoo degelijke en zakelijke critiek van de tegenwoordige critiek des Ouden Testaments, dat zij het van harte aanbevelen en in veler handen wenschen. Moge de lezing en bestudeering er van het geloof aan de Schrift bevorderen en hare kennis vermeederen!

AMSTERDAM, Maart 1907.

H. BAVINCK.

Hadden Vertaler en Uitgever aanvankelijk gehoopt nog in 1906 dit boek te doen verschijnen, de zeer drukke arbeid in de Residentie liet tot zijn groot leedwezen den bewerker niet toe zoo snel te vorderen als hij wel wilde. Om noodelooze vertraging te voorkomen, nu de quaestie waarover hier gehandeld wordt door den loop der omstandigheden zoo »brandend" werd, verschijnt thans dit eerste deel, dat hoogstens binnen enkele maanden door het tweede van ongeveer gelijken omvang zal gevolgd worden, waarmede dan het boek compleet is.